

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลแม่athom อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา¹

นางลฎาภา พันธุ์โพธิ์²

รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา จิตนุพงศ์³

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ และเพื่อศึกษาหาแนวทางและการพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่athom อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา เป็นการทําวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 12 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 2 คน เจ้าหน้าที่ จำนวน 1 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 6 คน และคนพิการ จำนวน 3 คน โดยเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและลงข้อสรุปด้วยวิธีการอุปนัย

ผลการศึกษาพบว่า บทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่athom ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ มี 2 บทบาท ได้แก่ บทบาทผู้ให้การศึกษาแก่คนพิการ และ บทบาทผู้ให้บริการ ช่วยเหลือ สนับสนุน การปฏิบัติตามบทบาทอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่athom ประสบปัญหาข้อจำกัดอำนาจหน้าที่ งบประมาณ บุคลากร การมีส่วนร่วมของคนพิการ และอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีไม่เพียงพอ ส่งผลให้การปฏิบัติงานตามบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ประสบผลสำเร็จตามแผนงาน นโยบายที่กำหนด การพัฒนางานส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ

คำสำคัญ : บทบาท องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คุณภาพชีวิต คนพิการ

¹บทความเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลแม่athom อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รศ.ดร.วิทยา จิตนุพงศ์

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ

ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม ให้มีประสิทธิภาพ จึงต้องพัฒนา 4 ประการ ได้แก่ การกำหนดนโยบายการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการให้ชัดเจน ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่างๆ จัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อความพิการ และส่งเสริมการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของคนพิการ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการได้ครอบคลุมและทั่วถึง

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้ให้ความสำคัญกับ “คนพิการ” โดยเน้นย้ำถึงศักดิ์ศรีและสิทธิมนุษยชน การได้รับความคุ้มครองที่เท่าเทียมกันโดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติ การมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2567) ที่กำหนดยุทธศาสตร์การสร้างโอกาสความเสมอภาคและ เท่าเทียมกันทางสังคม กำหนดนโยบายในการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสเข้าถึงบริการของรัฐ และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) มุ่งเน้นให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ซึ่งการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของคนพิการ การจัดสวัสดิการสังคมในรูปแบบต่างๆ นั้น ต้องเป็นการทำงานแบบพหุภาคี ระหว่างรัฐ เอกชน ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552 มาตรา 67 (6) กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและคนพิการ และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 มาตรา 16 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลในการสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในระยะเวลาที่ผ่านมา มิได้ให้ความสำคัญในการศึกษาถึงสภาพปัญหา และความต้องการของคนพิการอย่างแท้จริง ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ เกิดจากคนพิการในชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิประโยชน์ของตนเอง ผู้นำชุมชนขาดอุดมการณ์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนใน

ชุมชน อีกทั้งเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ไม่สามารถเข้าถึงจิตใจของประชาชนได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีงบประมาณจำกัดในการบริหารจัดการในด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม รวมทั้งปัญหาในการดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา ได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาบทบาทอำนาจหน้าที่ในส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา
3. เพื่อศึกษาหาแนวทางและการพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารของราชการและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี เอกสารของราชการและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มาใช้ในการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 1. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แฮริส จี มงตากู (Mongtagu, 1984 อ้างถึงใน พิมพงา เพ็ญนาเรนทร์, 2554, หน้า 2) ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า เป็นการปกครองซึ่งมีการเลือกตั้งผู้บริหารโดยอิสระเพื่อเข้ามาทำหน้าที่บริหารหน่วยการปกครองท้องถิ่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องมีอำนาจอิสระพร้อมความรับผิดชอบซึ่งสามารถจะใช้ได้โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค แต่ทั้งนี้การปกครองท้องถิ่นต้องอยู่ภายใต้บทบังคับของอำนาจสูงสุดของประเทศ มิได้เป็นอิสระใหม่แต่อย่างใด นุชกร จำวงศ์ (2558, หน้า 16) ได้จำแนกวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นไว้ 4 ประการ ดังนี้ ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น อย่างแท้จริงความต้องการของประชาชน เพื่อความประหยัด และเพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษารอบอบประชาชน ระเบียบประชาธิปไตยแก่ประชาชน ชูศักดิ์ เทียงตรง (2518, อ้างถึงใน ประรณนา เพชรหวล, 2545 หน้า 15) ได้กล่าวว่า ลักษณะขององค์การปกครองท้องถิ่น มี 4 ประการ ดังนี้ มีความเป็นอิสระอยู่ภายใต้การควบคุมของ

รัฐบาลกลางน้อยมาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นนิติบุคคลมีอำนาจอิสระในด้านการคลัง และมีอำนาจอิสระในการวางนโยบายและการบริหารงานของตนเอง พิมพงา เพ็งนาเรนทร์ (2554, หน้า 7-8) กล่าวว่า การพิจารณาการกำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นดำเนินการ มี 4 ประการ ดังนี้ เป็นงานที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น และงานที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน งานที่เกี่ยวกับการป้องกันภัย รักษาความปลอดภัย งานที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคม และงานที่เกี่ยวกับการพาณิชย์ของท้องถิ่น 2) แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท ชูติมา พิชิตธณชัยกุล (2557, หน้า 18) ให้ทัศนะว่า บทบาท คือ พฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างๆ ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคมเพื่อให้คู่สัมพันธ์มีการกระทำระหว่างกันทางสังคมได้ รวมทั้งสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้น คมศร คุณคำแส (2558, หน้า 6) ได้กล่าวถึงความสำคัญของบทบาท ไว้ 4 ประการ ดังนี้ ทำให้เกิดการแบ่งหน้าที่ระหว่างสมาชิก ทำให้สมาชิกในสังคมรู้ถึงฐานะและความรับผิดชอบของตนเอง ทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบ และทำให้สมาชิกแต่ละคน รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบของตนตามสถานภาพ ทฤษฎีบทบาทของของรอล์ฟ ลินตัน (Linton, 1978 อ้างถึงใน พิทยา เพชรรักษ์, 2541, หน้า 14) กล่าวไว้ว่า ตำแหน่งหรือสถานภาพเป็นผู้กำหนดบทบาท ผู้ที่มีตำแหน่งจะปฏิบัติหน้าที่ได้สมบทบาทหรือไม่ขึ้นอยู่กับบุคลิกของผู้สวมบทบาท ลักษณะของสังคม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของสังคม บรูม และ เซลนิก (Broom, Leonard and Selznick, 1963, PP. 34 – 35 อ้างถึงใน อาทร คุระวรรณ 2539, หน้า 15) ได้จำแนกบทบาทออกเป็น 3 ประเภท บทบาทที่กำหนดไว้หรือบทบาทตามอุดมคติ บทบาทที่ควรกระทำในตำแหน่งหน้าที่นั้นๆ และบทบาทที่กระทำจริง 3) แนวคิดเกี่ยวกับคนพิการ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of People with Disabilities–CRPD) พ.ศ. 2551 กล่าวว่า คนพิการหมายความรวมถึงบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายจิตใจสติปัญญา หรือประสาทสัมผัสในระยะยาวซึ่งเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับอุปสรรคนานัปการ จะกีดขวางการมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่ และมีประสิทธิผลบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น กิตติพงษ์ ทัดมาลา (2558, หน้า 12-13) ได้กล่าวว่า ความพิการมี 7 ประเภท ดังนี้ ความพิการทางการมองเห็น ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม ความพิการทางสติปัญญา ความพิการทางการเรียนรู้ และความพิการทางออทิสติก 4) แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต สฟาร์ตัน คำทิพย์ (2556, หน้า 10) ได้ให้ความหมาย คุณภาพชีวิตว่า หมายถึง ความรู้สึกของ

บุคคลต่อความผาสุกและการรับรู้ถึงการมีชีวิตที่ดี มีความสุข ความพึงพอใจในชีวิตทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและการดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคลในสังคมอันเกิดจากการที่บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและค่านิยมของสังคม 5) แนวคิดการพัฒนาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564 ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 - 11 และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำ และขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลผลิตภาพการผลิตบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2560 – 2579 โดยมีกรอบแนวทางที่สำคัญ 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ขนิษฐา ทองเรือง (2558, หน้า 35–38) ได้กล่าวว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทในการพัฒนาการดำเนินงานสวัสดิการสังคมให้แก่คนพิการ จำนวน 4 แผนงาน ดังนี้ แผนงานให้บริการด้านสุขภาพอนามัย แผนงานส่งเสริมการอยู่ร่วมกันและสร้างความเข้มแข็งด้านองค์กรคนพิการ แผนงานส่งเสริมอาชีพหรือรายได้ของคนพิการ แผนงานด้านการบริหารจัดการระบบพัฒนาคุณภาพชีวิต 6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อติศร ลำดับพังค์ (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ อยู่ในระดับน้อย 2 ด้าน คือ ด้านของการแก้ปัญหาและสนองความต้องการรวมถึงการให้บริการและการดูแลอำนวยความสะดวกต่อคนพิการ และด้านของการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกการสนับสนุนความเป็นอยู่ ความรู้และอาชีพที่ท้องถิ่นจัดให้ รวมทั้งหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต่อคนพิการ และคนพิการมีความเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ คือ การจัดให้มีรายได้มากขึ้น เจ้าหน้าที่ต้องมีความรู้ ความเข้าใจคนพิการ จัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการทุกประเภท

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม จำนวน 3 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 6 คน และคนพิการ จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน โดยผู้วิจัยทำการคัดเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ ดังนี้ 1) แบบสัมภาษณ์ สำหรับบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม ผู้นำชุมชน และสำหรับคนพิการ ซึ่งมีแนวคำถาม (Guideline) เกี่ยวกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ 2) สมุดจดบันทึกภาคสนาม 3) เครื่องบันทึกเสียงและภาพ (Smart Phone)

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาจากตำรา เอกสาร บทความ ทฤษฎีหลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัย และสร้างเครื่องมือวิจัยให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2) การประสานงานกับบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม ผู้นำชุมชน และคนพิการ เพื่ออนุญาตในการสัมภาษณ์ 3) สัมภาษณ์แบบเจาะลึก และใช้การสังเกตการณ์ร่วมด้วยในขณะที่มีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่ม ที่ทำการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลทั้งหมดไปศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์ และการสังเกตมาจำแนกข้อมูลตามหมวดหมู่ ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา และตัวแปรที่ศึกษาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกส่วนจัดหมวดหมู่ โดยอาศัยการตีความ ที่รอบแนวคิด และทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐาน สร้างโมทัศน์และข้อความซึ่งนำไปสู่ข้อสรุปแบบอุปนัย เรียบเรียงตามวัตถุประสงค์และประเด็นที่ศึกษา และนำเสนอผลการศึกษาโดยวิธีการพรรณนาความ

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการศึกษา

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ กรณีศึกษา องค์กรบริหารส่วนตำบลแม่ทอม อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา นำมาสรุปผล การศึกษา ดังนี้

1. บทบาทอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์กรบริหาร ส่วนตำบลแม่ทอม อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา ซึ่งดำเนินการตามนโยบายในการ ดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ มี 2 บทบาท ดังนี้ 1) บทบาทผู้ให้การศึกษา พบว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลแม่ทอม มีบทบาทในการเป็นผู้ให้การศึกษา เช่น การฝึกอาชีพ การ ฝึกอบรมดูแลคนพิการ ส่งเสริมให้คนพิการเข้าร่วมกิจกรรมวันคนพิการสากล เพื่อชมการจัด นิทรรศการสำหรับคนพิการ เพื่อให้คนพิการนำความรู้ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และสามารถ นำความรู้ไปประกอบอาชีพมีรายได้เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ 2) บทบาทผู้ให้บริการ ช่วยเหลือ สนับสนุน คนพิการถือว่าเป็นกลุ่มคนที่ด้อยโอกาส ไม่ว่าจะเป็โอกาสในการประกอบอาชีพ โอกาสในการเข้าสังคม องค์กรบริหารส่วนตำบลแม่ทอม เป็นองค์กรที่มีบทบาทในการ ให้บริการ ช่วยเหลือ สนับสนุน เช่น จัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ด้วยการ จัดทำทางลาดและราวจับ ปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของคนพิการ การรับ – ส่งคนพิการ พบ แพทย์ตามนัด ด้วยรถพยาบาลฉุกเฉิน 1669 การรับขึ้นทะเบียนคนพิการ จ่ายเบี้ย ความพิการ สนับสนุน งบประมาณแก่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลแม่ทอม เพื่อ ออกเยี่ยมคนพิการ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านสิทธิประโยชน์ของคนพิการ

2. สภาพปัญหาการดำเนินงานด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์กร บริหาร ส่วนตำบลแม่ทอม อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา พบว่าประสบปัญหาการ ดำเนินงานในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ 5 ประการ ดังนี้ 1) ข้อจำกัดในอำนาจหน้าที่ พบว่าองค์กรบริหารส่วนตำบลแม่ทอมมีอำนาจเพียงส่งเสริม สนับสนุน เช่น ในด้านฝึกอบรม จ่ายเบี้ยคนพิการ และก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อความพิการของคนพิการเท่านั้น ไม่สามารถดำเนินการช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย หรือวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ ซึ่งหาก ต้องการช่วยเหลือในด้านการซ่อมแซมที่อยู่อาศัย หรือวัสดุต่างๆ ต้องประสานขอรับการ สนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา

2) งบประมาณ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม งบประมาณส่วนใหญ่ถูกจัดสรรเพื่อการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน ทำให้มีงบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการให้ครอบคลุมและทั่วถึง 3) บุคลากร พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม มีบุคลากรปฏิบัติงานในด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ เพียง 1 คน ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จตามนโยบาย และแผนงาน และไม่สามารถเข้าถึงคนพิการได้อย่างเพียงพอ 4) การมีส่วนร่วมของคนพิการ พบว่า คนพิการมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอมจำนวนเพียงเล็กน้อย 5) อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ พบว่า คนพิการเข้าถึงบริการของรัฐ ได้อย่างยากลำบาก เนื่องจากอาคารสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม ไม่มีทางลาด ราวจับ ห้องน้ำสำหรับคนพิการ และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานคนพิการปฏิบัติหน้าที่อยู่ที่ ชั้น 2 ของอาคารสำนักงาน ซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อความพิการ

3. แนวทางการพัฒนางานส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา 1) การมีนโยบายในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการที่ต่อเนื่อง ชัดเจนและครอบคลุม ทั่วถึงคนพิการทุกประเภท 2) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อความพิการ ด้วยการปรับปรุงต่อเติมอาคารที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม ก่อสร้างทางลาด ราวจับ ห้องน้ำ สำหรับคนพิการ 3) สร้างเครือข่ายและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนพิการ ช่วยให้คนพิการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมในทางบวก และเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนภารกิจด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการให้มีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษา นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ มี 2 บทบาท คือ

1) บทบาทผู้ให้การศึกษา ผลการศึกษา พบว่า การส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม ในสถานบทบาทของผู้ให้การศึกษา ได้ดำเนินการจัดฝึกอบรมอาชีพ เพื่อสร้างรายได้ให้กับคนพิการและครอบครัว การฝึกอบรมการดูแลสุขภาพของคนพิการแก่คนพิการและผู้ดูแล เพื่อการมีสุขภาพกายและสุขภาพใจที่ดีของคนพิการ รวมทั้งการจัดคนพิการเข้าร่วมกิจกรรมวันคนพิการสากล เพื่อให้คนพิการมีการให้ความรู้ด้านสวัสดิการ ด้านสิทธิประโยชน์ต่างๆ สอดคล้องกับ ขจีรัตน์ เรื่องเจริญ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง

การจัดสวัสดิการสังคมผู้พิการขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาค่าย อำเภอสวี จังหวัดชุมพร พบว่า คนพิการส่วนใหญ่ยากจนขาดการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลเขาค่าย จึงควรส่งเสริมสนับสนุนผู้พิการให้ได้รับการอบรม เพื่อมีโอกาสในการพัฒนาตนเอง บทบาทผู้ให้การศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม เป็นภารกิจที่เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลต้องทำ ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552 มาตรา 67 (6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 มาตรา 16 (10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาส การปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมายกำหนด เป็นการส่งเสริมให้คนพิการได้รับสิทธิ และสวัสดิการต่างๆ

2) บทบาทผู้ให้บริการ ช่วยเหลือ สนับสนุน ผลการศึกษา พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม มีบทบาทเป็นผู้ให้บริการ ช่วยเหลือ สนับสนุน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ 3 ประการ ดังนี้

1. การจัดบริการและดูแลคนพิการ เป็นการช่วยเหลือให้คนพิการมีคุณภาพที่ดีขึ้น ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร สิทธิประโยชน์ต่างๆ ในการช่วยเหลือคนพิการ ได้แก่ การจัดบริการรถรับ-ส่ง คนพิการในกรณีฉุกเฉิน และพบแพทย์ตามนัด ด้วยรถพยาบาลฉุกเฉิน 1669 การเยี่ยมบ้านคนพิการ เพื่อเป็นข้อมูลในการให้ความช่วยเหลือคนพิการตามสภาพความพิการของคนพิการ เป็นการใช้งบประมาณจากกองทุนส่งเสริมสุขภาพแห่งชาติ ตำบลแม่ทอม ที่สนับสนุนงบประมาณแก่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลแม่ทอม โดยปฏิบัติงานร่วมระหว่างบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล และผู้นำชุมชน การส่งเสริมอาชีพคนพิการที่มีรายได้น้อย ที่ผ่านการคัดเลือกจากประชาคมหมู่บ้าน และประสานขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา และการช่วยเหลือคนพิการผ่านศูนย์บริการคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม ซึ่งมีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือคนพิการในด้านค่าพาหนะส่วนตัวของคนพิการในกรณีที่เดินทางไปโรงพยาบาล บริการข้อมูลข่าวสารด้านสิทธิประโยชน์

**2. การจัดสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมและเอื้อต่อการดำรงชีวิตของ
คนพิการ** มีการช่วยเหลือในการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย เพื่อช่วยให้คนพิการสามารถ
ประกอบกิจวัตรประจำวันได้เหมือนคนปกติทั่วไปหรือใกล้เคียงกับกิจกรรมที่เคยทำได้
องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม ได้ดำเนินการร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์จังหวัดสงขลา ในการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้กับคนพิการที่มีฐานะยากจน
ที่ผ่านการคัดเลือกจากประชาคมหมู่บ้าน ได้แก่ ปรับปรุงห้องน้ำให้เป็นไปตามแบบมาตรฐาน
สำหรับคนพิการ ปรับปรุงที่อยู่อาศัย ทางเดิน ทางลาด ให้เหมาะสมกับสภาพความพิการ

3. การจ่ายเบี้ยความพิการ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตคนพิการที่ดีขึ้น มีรายได้
เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล ตามโครงการสนับสนุนการเสริมสร้าง
สวัสดิการทางสังคมให้แก่คนพิการหรือทุพพลภาพ ที่จ่ายเงินเบี้ยความพิการแก่คนพิการ ตาม
ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเบี้ยความพิการให้คนพิการขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2553 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ในอัตราคนละ 800 บาท
ต่อเดือน

จากบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต
คนพิการ ทั้ง 2 ด้าน คือ สอดคล้องกับ พิมพ์า เพ็งนาเรนทร์ (2554, หน้า 7-8) ได้กล่าวว่า
บทบาทหน้าที่รับผิดชอบที่หน่วยการปกครองท้องถิ่นดำเนินการ ได้แก่ งานที่เกี่ยวกับ
สภาพแวดล้อมของท้องถิ่นและงานที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในชีวิตความเป็นอยู่ของ
ชุมชน งานที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคม (Social Welfare Service) ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของ
องค์การปกครองท้องถิ่นต้องจัดให้มีขึ้นหรือต้องรับผิดชอบร่วมมือกับรัฐบาลเพื่อแก้ปัญหา
การจัดให้มีสถานสงเคราะห์เด็กและคนชรา คนพิการ การจัดห้องสมุดสำหรับประชาชนใน
ท้องถิ่น เป็นต้น และองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม มีบทบาทในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต
คนพิการ เป็นไปตามลักษณะบทบาทที่ สงวนศรี วิรัชชัย (2527 อ้างถึงในเศกสรรค์ สุขแสง,
2553 หน้า 6) กล่าวถึงลักษณะบทบาทว่า บุคคลจะแสดงพฤติกรรมบทบาทในขณะดำรง
ในตำแหน่งตำแหน่งหนึ่ง ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามบทบาทที่ปฏิบัติจริง และสอดคล้องกับบทบาท
อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งได้กำหนดบทบาทตามระเบียบ กฎหมาย
กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทหน้าที่ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน
ผู้สูงอายุ และผู้พิการ สงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส แม้ว่าบทบาทตามกฎหมายไม่ได้กำหนดไว้
ชัดเจนด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ แต่ผลการศึกษาพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบล
แม่ทอม แสดงบทบาทได้ดี ที่เห็นได้จากบทบาทเป็นผู้ให้การช่วยเหลือ สนับสนุน สอดคล้อง

กับ ดิเรก พลเลิศ (2537 อ้างถึงใน สุคติดา เรื่องยังมี 2553, หน้า 13) กล่าวว่า ประเภทของ บทบาทตามภารกิจ ประการหนึ่ง คือ บทบาทอันควรกระทำ หรือบทบาทอันควรจะเป็น เป็นบทบาทที่กำหนดไว้ตามกฎหมายแต่องค์กรหรือสังคมมุ่งหวังให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นๆ ควร ปฏิบัติหรือควรกระทำแม้ว่าจะไม่ได้กำหนดไว้เป็นกฎหมายก็ตาม องค์กรบริหารส่วนตำบล แม่ทอม แสดงบทบาทด้วยการติดต่อประสานงานขอรับการสนับสนุนงบประมาณจาก หน่วยงานต่างๆ เช่น ขอรับการสนับสนุนรพยาบาลฉุกเฉิน 1669 จากองค์การบริหารส่วน จังหวัดสงขลา ขอรับการสนับสนุนงบประมาณซ่อมแซมบ้าน ส่งเสริมอาชีพคนพิการ ปรับปรุง สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย คนพิการ จากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสงขลา ซึ่งให้เห็นถึงผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เห็นถึงความสำคัญของคนพิการ ทำให้เกิดวิสัยทัศน์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ

2. สภาพปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์การบริหาร ส่วนตำบลแม่ทอม อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา

1) **ข้อจำกัดในอำนาจหน้าที่** เป็นปัญหาที่ส่งผลให้การดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพ ชีวิตคนพิการไม่ครอบคลุมทั่วถึง อันเกิดจากข้อจำกัดในอำนาจหน้าที่ ที่กำหนดไว้ตามระเบียบ กฎหมาย ไม่ครอบคลุมการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนพิการ ตามพระราชบัญญัติสภาพาบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552 ข้อ 67 (6) กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ และแผนการถ่ายโอนภารกิจให้ท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ที่ได้ถ่ายโอนภารกิจ การสงเคราะห์เบี้ยความพิการแก่คนพิการที่ด้อยโอกาส ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงกระทำ ได้เพียงจ่ายเบี้ยความพิการแก่คนพิการเท่านั้น แต่ไม่สามารถสงเคราะห์คนพิการด้านวัสดุสิ่งของ ที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิตของคนพิการได้ ปัญหาข้อจำกัดในอำนาจหน้าที่

2) **งบประมาณ** ปัญหางบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การ ปฏิบัติตามบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ประสบผลสำเร็จตาม นโยบาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อาทร คุระวรรณ (2539, หน้า 115 – 116) ที่กล่าวไว้ ว่า ปัญหาด้านงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด จะไม่สอดคล้องกับภารกิจที่กำหนดให้้องค์การ บริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำ 7 ประการ และหน้าที่ที่อาจทำ 11 ประการ กอปรกับมี พื้นที่ที่ต้องดูแลและรับผิดชอบที่กว้างใหญ่ จึงก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพของโครงการ องค์กรบริหารส่วนตำบลแม่ทอม มีภาวะ

ค่าใช้จ่าย อันได้แก่ ค่าใช้จ่ายประจำ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งงบประมาณที่จัดสรรเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการมีไม่เพียงพอเพื่อที่จะดำเนินการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการ ได้แก่ ห้องน้ำ ทางเดิน ราวจับ การต่อเติมอาคารชั้นล่าง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่คนพิการ ไม่สามารถกระทำได้ ส่งผลให้คนพิการเข้าถึงบริการของรัฐยากลำบาก

3) บุคลากร จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม ประสบปัญหาด้านบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ ซึ่งมีผู้ปฏิบัติหน้าที่จำนวน 1 คน ไม่เพียงพอกับปริมาณงาน สอดคล้องกับ อาทร คุระวรรณ (2539, หน้า 103) ที่กล่าวไว้ว่า ปัญหาบุคลากร เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอและไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นไม่ประสบความสำเร็จ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม มีบทบาทหน้าที่ตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง และหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย แต่บุคลากรที่ปฏิบัติงานมีไม่เพียงพอ และขาดการส่งเสริมเสริมให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน โดยปฏิบัติงานด้วยการขาดความรู้ ความเข้าใจในระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างถ่องแท้ ผลการปฏิบัติงานจึงไม่สามารถสำเร็จตามนโยบาย แผนงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่กำหนดไว้

4) การมีส่วนร่วมของคนพิการ คนพิการเป็นผู้ที่ประสบปัญหาทางด้านภาพลักษณ์ของร่างกาย คนทั่วไปยังคงมองคนพิการเป็นผู้ที่ต้องมีการดูแลอย่างใกล้ชิด ซึ่งคนพิการรู้สึกว่าเป็นปมด้อย ขาดความมั่นใจในตนเองในการเข้าร่วมสังคม สอดคล้องกับ วรรณดี ปัญญวรรณศิริ (2551, หน้า 8) ได้กล่าวว่า ที่ผ่านมามีคนพิการมักถูกแยกออกจากสังคมด้วยความตั้งใจและไม่ตั้งใจ เพราะถูกมองว่าเป็นบุคคลไร้ความสามารถ ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในสังคมได้ เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านกายภาพ แต่สังคมไม่ได้ตระหนัก และรับรู้ข้อมูลที่เป็นจริงและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตคนพิการ ส่งผลให้คนพิการเกิดการหวาดกลัว หรือความอายในความพิการรู้สึกด้อยค่า ไม่กล้าแสดงออกทางสังคม คนพิการในพื้นที่ตำบลแม่ทอมมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม เพียงเล็กน้อย อันเกิดจากความรู้สึกไม่อยากเป็นภาระ ขาดความมั่นใจในตนเอง จึงกลายเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม ที่ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมได้ตามนโยบายหรือแผนงานตามที่ได้กำหนดไว้

และคนพิการยังขาดโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ และประโยชน์ที่จะได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่athom

5. อาคาร สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ จากการศึกษาพบว่า อาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อความพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่athom ยังไม่มีความพร้อมในการให้บริการคนพิการ และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านคนพิการปฏิบัติหน้าที่ ชั้น 2 ของอาคารที่ทำการ จึงเป็นปัญหาในการดำเนินงานด้านงานบริการ งานสวัสดิการ งานประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร คนพิการไม่สามารถรับบริการได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ทำให้คนพิการประสบปัญหาอุปสรรคในเข้าถึงบริการของรัฐ การมีความพร้อมในด้านอาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้คนพิการมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริรัตน์ ภูมิศิริ (2552, หน้า 39) ที่กล่าวไว้ว่า สิ่งอำนวยความสะดวกถือว่าเป็นประตูหรือปัจจัยหลักในการนำคนพิการออกจากบ้านเข้าสู่สังคม ฉะนั้นหากสังคมยังเต็มไปด้วยอุปสรรคและไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก คนพิการก็ไม่สามารถเข้าถึงบริการสาธารณะทั้งของภาครัฐและเอกชน การมีส่วนร่วมของคนพิการในสังคมก็จะเป็นไปได้ยากมาก สังคมจำเป็นต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกหรือมีการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อม ที่มนุษย์สร้างขึ้นอย่างสมเหตุสมผลให้คนพิการสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้

3 แนวทางและการพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่athom อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา

1. การมีนโยบายด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการที่ชัดเจน พบว่า ผู้นำชุมชนได้เสนอเชิงเสนอแนะให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่athom มีการพัฒนาด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ต้องมีการกำหนดนโยบายหรือวิสัยทัศน์แผนพัฒนาท้องถิ่น และบรรจุในข้อบัญญัติให้เพียงพอต่อความต้องการของคนพิการ เช่น การฝึกอบรมอาชีพให้กับกลุ่มคนพิการ ให้ความรู้ในการประกอบอาชีพ หรือจัดหาหน่วยงานฝึกอบรมอาชีพให้แก่คนพิการ รวมทั้งแนะนำแหล่งเงินทุนสำหรับการประกอบอาชีพ เพิ่มเงินสวัสดิการเบี้ยความพิการ ซึ่งการดำเนินงานด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการมีประสิทธิภาพที่ดีเพราะมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน มีวิสัยทัศน์ในการดำเนินงาน เป็นการสร้างความมั่นคงและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่คนพิการ ซึ่งสอดคล้องและเป็นไปตามกรอบแนวทางของแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2560 - 2579 ในประเด็นกรอบแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ได้กล่าวถึงการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ที่เสริมสร้างให้คนมีสุขภาพที่ดี มีความเป็นอยู่ที่ดีมีสุขของครอบครัวไทย ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม ด้วยการสร้างความมั่นคงและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมมีสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตในสังคมสูงวัย และยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ด้วยการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่างๆ พัฒนาระบบการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ และเป็นไปตามกรอบแนวทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560–2564 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมที่มีแนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย 1) การเพิ่มโอกาสให้กับกลุ่มเป้าหมายประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดให้สามารถยกระดับรายได้ และเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพของรัฐ 2) การกระจายการให้บริการภาครัฐทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข และสวัสดิการที่มีคุณภาพให้ครอบคลุมและทั่วถึง 3) การเสริมสร้างศักยภาพชุมชน พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการสร้างความเข้มแข็งการเงินฐานรากตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. จัดตั้งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อความพิการ คนพิการจัดเป็นกลุ่มบุคคลที่ด้อยโอกาสในสังคม มีความยากลำบากในการเข้าถึงบริการและสวัสดิการแห่งรัฐ รวมทั้งยากลำบากในการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมอันเนื่องมาจากความพิการ องค์กรบริหารส่วนตำบลแม่ทอม มีอาคารสำนักงานที่ยังไม่เอื้อต่อการอำนวยความสะดวกแก่คนพิการ เช่น ทางลาดราวจับ ห้องน้ำ สอดคล้องกับ ศิริรัตน์ ฤทธิ (2552) ที่ศึกษาสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการที่มารับบริการในโรงพยาบาลสงขลานครินทร์ พบว่าคนพิการต้องการลานจอดรถและห้องส้วมสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ ส่วนความต้องการอื่นๆ มีความต้องการแตกต่างกันตามความพิการแต่ละประเภท คือ คนพิการทางกาย (การเคลื่อนไหว) ต้องการให้มีประตูเปิด ปิดเองอัตโนมัติ เพิ่มรถเข็นสำหรับผู้ป่วย ทางลาดมีลักษณะชันเกินไปเพิ่มราวจับ ส่วนคนพิการทางการมองเห็น มีความต้องการพื้นผิวสัมผัส ลิฟต์ที่มีปุ่มกดอักษรเบรลล์ ป้ายบอกทางหรือสัญลักษณ์ที่เป็นแบบอักษรเบรลล์ และเพิ่มทางเชื่อมระหว่างอาคารให้มากขึ้น และคนพิการทางการได้ยิน มีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเช่นเดียวกับคนพิการประเภทอื่นๆ แนวทางการพัฒนางานส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการของ องค์กรบริหารส่วนตำบลแม่ทอม จำเป็นต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อความพิการ เพื่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพในการให้บริการด้านต่างๆ แก่ผู้พิการ และสร้างโอกาส ความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคมสำหรับคนพิการ

3. สร้างเครือข่าย และมีส่วนร่วมของคนพิการ การเปิดโอกาสให้คนพิการได้เข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม และมีเครือข่ายของคนพิการ เป็นการส่งเสริมให้คนพิการมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในปัญหา และประสบการณ์ เห็นคุณค่าในตัวเอง เช่น การนำคนพิการเข้าร่วมงานวันคนพิการ ทำให้คนพิการได้พบปะพูดคุยกับกลุ่มคนพิการด้วยกัน ได้รู้จักเครือข่ายคนพิการระดับจังหวัด จากการที่คนพิการมีเครือข่าย และมีส่วนร่วมในสังคม ส่งผลให้การดำเนินงานตามนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม สำเร็จตามแผนงาน และเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ เฉลิมขวัญ สิงห์วี (2548) ที่ได้ศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการทางกายในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของคนพิการ ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนทางสังคม การเห็นคุณค่าในตนเอง และสอดคล้องกับ ปกรณ์ วชิรคกุล (2541, หน้า 100) กล่าวว่า การสร้างสัมพันธภาพที่ดีและการสนับสนุนทางสังคมในด้านต่างๆ จะช่วยให้คนพิการใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างตัวผู้พิการกับชุมชนทั้งด้านยกย่องให้การช่วยเหลือ ยอมรับความสามารถและเปิดโอกาสให้คนพิการได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเป็นการให้คนพิการได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งจากการมีปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว ย่อมส่งผลทางบวกต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของคนพิการ แนวทางการพัฒนาเพื่อให้คนพิการได้มีการรวมตัวและกระตุ้นให้คนพิการเข้ามามีส่วนร่วมในสังคม ทั้งในด้านกิจกรรม โครงการต่างๆ การเข้าร่วมประชุม ประชาคม เพื่อร่วมเสนอปัญหาและความต้องการ สอดคล้องกับ ขนิษฐา ทองเรือง (2558, หน้า 35-38) ได้กล่าวว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทในการพัฒนาการดำเนินงานสวัสดิการสังคมให้แก่คนพิการ ตามแผนงานส่งเสริมการอยู่ร่วมกันและสร้างความเข้มแข็งด้านองค์กรคนพิการ มีแนวทางดำเนินการ คือ ส่งเสริมให้มีการรวมตัวกันเป็นชมรมคนพิการ และจัดให้ชมรมคนพิการร่วมกันจัดกิจกรรมด้านสวัสดิการสังคมการนันทนาการและอื่นๆ ตามความต้องการของสมาชิก ดังนั้น การสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของคนพิการ จึงเป็นแนวทางและการพัฒนางานส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการที่สำคัญประการหนึ่ง เนื่องจากเป็นสิ่งที่ขับเคลื่อนให้โครงการต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผนงานประสบผลสำเร็จ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ กรณีศึกษา องค์กรบริหารส่วนตำบลแม่ทอม อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา ในครั้งนี้ สามารถตอบคำถามถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ สภาพปัญหา รวมทั้งแนวทางและการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์กรบริหารส่วนตำบลแม่ทอม แต่ยังไม่ได้เจาะลึกถึงประเด็นภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกระบวนการสร้างเครือข่ายภาคประชาชนด้านคนพิการ ดังนี้ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และสามารถนำไปใช้ในการวางแผน เป็นแนวทางในการดำเนินงานการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์กรบริหารส่วนตำบลแม่ทอม ผู้วิจัยเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรศึกษาถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรบริหารส่วนตำบลแม่ทอม เพื่อสามารถขับเคลื่อนบทบาทการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการให้มีการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ
2. ควรศึกษาถึงกระบวนการสร้างเครือข่ายภาคประชาชนด้านคนพิการ ซึ่งเป็นองค์กรที่กระตุ้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แสดงบทบาทอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการในเรื่องของสิทธิและบริการสำหรับคนพิการได้ครอบคลุมและทั่วถึง

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2552). พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. ค้นเมื่อ 17 มีนาคม 2561, จาก <http://www.dla.go.th/>
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2552). พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552. ค้นเมื่อ 17 มีนาคม 2561, จาก <http://www.dla.go.th/>
- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2558). อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการและพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (พิมพ์ครั้งที่ 4) กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดเทพเพ็ญวานิสย์
- กิตติพงษ์ ทัดมาลา. (2558). คุณภาพชีวิตคนพิการที่สำเร็จการฝึกวิชาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

- ขจีรัตน์ เรืองเจริญ. (2553). *การจัดสวัสดิการสังคมผู้พิการขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาค่าย ตำบลเขาค่าย อำเภอสวี จังหวัดชุมพร*. รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ขนิษฐา ทองเรือง. (2558). *ความคาดหวังในการจัดสวัสดิการของคนพิการ ในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลมหาชัย อำเภอปลาปา จังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- คมศร คุณคำแสง. (2558). *บทบาทในการสนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองทับจันทร์ อําเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว*. ค้นคว้า อิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- เฉลิมขวัญ สิงห์วี. (2548). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการทางกายในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพ คนพิการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชุตินา พิษิตธรรมชัยกุล. (2557). *ภูมิหลังและบทบาทของอาสาสมัครต่องานพัฒนาสังคม ณ สถาน สงเคราะห์เด็กพิการทางสมองและปัญญา จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์ มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นุชกร จำวงศ์. (2558). *การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย*. สารนิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ปกรณ์ วชิรกุล. (2541). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้พิการในจังหวัดพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต (สังคมวิทยาการพัฒนา), มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปรารธนา เพชรหวล. (2545). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารการปกครองท้องถิ่นของ เทศบาลตำบลย่านตาขาว จังหวัดตรัง*. สารนิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย สงขลา นครินทร์.
- พิทยา เพชรรักษ์. (2541). *บทบาทของคณะกรรมการการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม จังหวัดในเขตการศึกษา 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พิมพ์งา เพ็งนาเรนทร์. (2554). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- วรรณดี ปัญญวรรณศิริ. (2551). *การศึกษาแนวคิดสภาพการดำเนินชีวิตและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์), มหาวิทยาลัยรามคำแหง

- ศิริรัตน์ ถมศิริ. (2552). *สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการที่มารับบริการในโรงพยาบาลสงขลานครินทร์*. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เศกสรรค์ สุขแสง. (2553). การรับรู้และความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นสตรี : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลกุฎโง้ง อำเภอพนสนิม จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สพาร์ตัน คำทิพย์. (2556). *คุณภาพชีวิตคนพิการในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา*. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)*. ค้นเมื่อ 17 มีนาคม 2561. จาก <http://www.nesdb.go.th/>
- สุดธิดา เรืองยังมี. (2553). *การปฏิบัติตามบทบาทของคณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามทัศนะของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2*. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- อดิศร ลำดับพงศ์. (2551). *บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช*. ศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อาทร คุระวรรณ. (2539). รายงานการวิจัยเรื่อง บทบาทสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเปรียบเทียบกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.